

Юлія Фабіян

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Конопка Н. О.,
Національний університет “Острозька академія”

ВІДНОСИНИ США ТА ІРАКУ ПІСЛЯ ВИВЕДЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬК

Після завершення військової операції США в Іраку та виведення військ в грудні 2011 р., не зважаючи на постійні заяви, бажана стабілізація Іраку як демократичної країни так і не була досягнута. У даній розвідці висвітлено особливості політичного та військового становища Іраку, визначено вплив іранського чинника на ситуацію в країні, проаналізовано дії США щодо подальшого розв'язання іракської кризи.

After the military operation in Iraq and the withdrawal of U.S. troops in December 2011, despite the constant declarations, desirable stabilization of Iraq as a democratic country has not been achieved. This exploration highlights the features of the political and military situation of Iraq, determines the influence on the Iranian situation and analyzes the actions of the U.S. to further resolve the Iraqi crisis.

После завершения военной операции США в Ираке и вывода войск в декабре 2011 г., несмотря на постоянные заявления, желательная стабилизация Ирака как демократической страны так и не была достигнута. В данном докладе освещены особенности политического и военного положения Ирака, определено влияние иранского фактора на ситуацию в стране, проанализированы действия США по дальнейшему решению иракского кризиса.

Через дев'ять років після початку військової операції США в Іраку (березень, 2003) американські війська були виведені. Барак Обама дотримався своєї передвиборчої обіцянки і 15 грудня 2011 р. американські військові офіційно завершили свою місію, яка забрала життя близько 4,5 тис. американців і більше 10 тис. іракців [3]. Виводячи війська США мали на меті залишити стабільну політичну ситуацію в країні, яку би забезпечував представницький уряд,

уникнути вакууму влади, який могли використати у своїх інтересах сусідні держави чи окремі політичні та військові сили. Виходячи з цього Ірак перетворювався в стабільного близькосхідного партнера Сполучених Штатів.

Натомість, ситуація, яка склалася після виведення військового контингенту, засвідчила провал планів адміністрації Б. Обама. Після виведення військ зріс рівень політичної та релігійної ворожнечі в країні. Протягом грудня 2011 – січня 2012 рр., внаслідок поглиблення політичної кризи, збільшилася кількість нападів на іракських державних чиновників та мирних жителів загалом, розгорівся з новою силою конфлікт між шийтськими та сунітськими політичними блоками. Від влади була усунута сунітська політична верхівка, яка підтримувала Садама Хусейна, натомість шийти отримали політичну більшість [4]. США здійснили спробу врегулювати виниклу політичну кризу шляхом досягнення компромісу ще у 2010 р., тобто до виведення військ з регіону. Зокрема, адміністрація Б. Обама спробувала укласти угоду про поділ повноважень між шийтським прем'єр-міністром Іраку Нурі аль-Малікі та представником сунітів, екс-прем'єр-міністром Аядом Аллаві, однак ця спроба провалилася. Цього ж року Дж. Байден, віце-президент США, запропонував Аллаві та аль-Малікі по чергово займати пост глави уряду на дворічний термін, але цей проект був теж відхилений іракцями.

Новий виток кризи пов'язують із діяльністю повстанської терористичної групи Аль-Каїда, яка взяла на себе відповідальність за серію вибухів у Багдаді 22 грудня 2011 р. Окрім того, протягом наступних місяців активність групи в кілька разів збільшилася, зокрема про це свідчать такі дані: за один тиждень у червні 2012 р. понад 150 іракців були вбиті і сотні отримали поранення на ґрунті ескалації релігійного конфлікту [4]. Іракські сили безпеки виявилися не спроможними самотужки боротися з Аль-Каїдою. Іракська та американська офіційні сторони погоджуються, що іракські сили покращили свої здібності у сфері контртерористичної розвідки, але не у сфері технічного зв'язку. Переговори про подальшу дислокацію в Іраку бойових американських частин для допомоги у боротьбі з терористами були відхилені іракською стороною. Але Конгрес США в грудні 2012 р., після довгих суперечок між демократами та республіканцями, продовжив фінансування подальшого перебування американських цивільних та військовослужбовців, які залишилися для підготовки іракських сил безпеки [1]. Тобто США використовують усі можливості аби залишити свою присутність в країні.

Водночас варто відзначити, що неабияке значення для розуміння реалій політичної ситуації в Іраку має розгляд іранського сліду та його впливу на становище країни. Згадаймо, що після повалення режиму С. Хусейна, до влади прийшла шіїтська більшість, а як відомо майже 90 % населення Ірану також шіїти, тобто за допомогою релігійного фактору вплив Ірану на Ірак зріс [3]. Таким чином, в той час, коли США веде глобальну кампанію з ізоляції Ірану внаслідок його ядерної програми, вони також зміцнюють регіональні позиції цієї країни. Адже саме США підтримували кандидатуру аль-Малікі, політичного лідера шіїтів, на посаду прем'єр-міністра під час виборів 2010 р.

Зближення двох країн спостерігається у тому, що Ірак допомагає Ірану обійти економічні санкції, які були введені проти Тегерана. США у відповідь на це зближення згідно наказу президента ввели санкції щодо іракського банку Елаф Ісламік (Elaf Islamic) у липні 2012 року [4]. Зокрема, була введена заборона на будь-які фінансові операції з Центробанком Ірану, в тому числі торгівлю цінними паперами та дорогоцінними металами.

Як відомо Ірак також надає свій повітряний простір для іранських літаків, які постачають військові ресурси для уряду Башара аль-Асада в Сирії [5]. США вимагають закриття повітряного простору Іраку для Ірану ще з вересня 2012 р. Хоча на публічному рівні Ірак погоджується з вимогами, але в дійсності іранські літаки вільно пролітають через територію країни і до тепер [3].

За даними іранських ЗМІ в грудні минулого року США таємно ввели до Іраку близько 3 тис. військовослужбовців, розмістивши їх на військових базах. Ще близько 17 тис. військових знаходиться в сусідньому Кувейті. Цей факт тісно пов'язаний з ірансько-сирійським співробітництвом [2]. З одного боку здається, що США прагнуть збільшити свою військову присутність на кордоні з Сирією, але виникає питання чи готова американська адміністрація перетнути сирійський кордон і тим самим спровокувати ще більший спалах близькосхідного конфлікту. З іншого боку, зважаючи на те, що уряд Іраку все більше ігнорує американський чинник, що проявляється у явній прихильності до Ірану та Сирії, Вашингтон буде шукати будь-який привід для відновлення своїх позицій в регіоні.

Отож, незважаючи на твердження адміністрації Б. Обама про припинення війни в Іраку та повернення усіх американських військових додому, США як і раніше намагаються брати активну участь у внутрішній та зовнішній політиці країни, і, як повідомляють окремі джерела, намагаються знову збільшити американську

військову присутність в Іраку, щоб не допустити втрати країни як партнера на Близькому Сході та його втягнення в орбіту іранської та сирійської політики.

Список використаних джерел та літератури:

1. Конгресс США все-таки продолжит финансирование военных операций в Ираке армии. – Режим доступа: <http://dsv-svit.lviv.ua/2012/12/konghriess-ssha-vsie-taki-prodolzhit-finansirova.html>. – Название с экрана.

2. США ввели войска в Ирак [Электронный ресурс] // Дни. – Режим доступа: <http://www.dni.ru/polit/2012/12/10/244940.html>. – Название с экрана.

3. США открыли дорогу иранской экспансии [Электронный ресурс]//Взгляд. –Режим доступа: <http://vz.ru/politics/2011/12/15/547281.html>. – Название с экрана.

4. Breaking world Iraq news [Electronic resource] // The New York Times. – Mode of access: <http://topics.nytimes.com/top/news/international/countriesandterritories/iraq/index.html>. – Title from the screen.

5. New dawn 2012: Iraq without U.S. military [Electronic resource] // Second line of defense. – Mode of access: <http://www.sldinfo.com/new-dawn-2012-iraq-without-the-u-s-military/>. – Title from the screen.